

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות קו.

עין משפט
גד מצוה

עו א מיי פ"ד מהלכות
 יבום הלכה טו סמג
 עשין נב טו"ש"ע אה"ע סי'
 קסט עשין מד ובסדר
 חליצה סעי' לו ובפירוט
 סדר חליצה סעיף מה:
 עב ב מיי שם הל' בד
 טו"ש"ע שם סג' הל'
 חליצה סעי' י:
 עה ג מיי שם הלכה ז
 טו"ש"ע שם סעי' יג
 ובסדר חליצה סעיף מו
 ובפירוט סדר חליצה סעי'
 טז:
 עב ד מיי שם סג' בד
 טו"ש"ע שם סג' הלכות
 חליצה סעי' נא:
 פ ה מיי שם טו"ש"ע שם
 סעי' נ:

פא ו מיי פ"ד מהל'
 גזילה ובפירוט הל' הל'
 סמג עשין עד טו"ש"ע
 חו"מ פ"ד קד סעי' י:
 פב ז מיי פ"ח מהל'
 גירושין ה"א סמג
 עשין מנח טו"ש"ע אה"ע
 סי' קמג סעי' א:
 פג ח מיי פ"ד מהלכות
 יבום הלכה כה סמג
 עשין נב טו"ש"ע שם סי'
 קסט עשין יג בהג"ה
 אל ובסדר חליצה סעי' לא
 ובפירוט סדר חליצה סעיף
 מה ובג"ה חליצה סעיף נג:
 פד ט מיי פ"ד מהל'
 משה הקדמות

הלכה טז:
 פה י מיי פ"ב מהל'
 גירושין הלכה כ
 סמג עשין נ טו"ש"ע שם
 סימן קלד סעי' ה:
 פו ב מיי פ"ד מהלכות
 יבום הלכה כט סמג
 עשין נב טו"ש"ע שם סימן
 קסט סעיף ה:
 פז ג מיי פ"ח מהל'
 גירושין הלכה י סמג
 עשין כ טו"ש"ע שם סי'
 קסט סעי' ח:
 פח ד מיי שם הלכה ט
 סמג ו טו"ש"ע שם
 ו מיי מהלכות יבום
 הלכה טו סמג עשין נב
 קסט עשין אה"ע סימן קסט
 ט ובפירוט סדר
 חליצה סעיף לה:

תורה אור השלם
 1. אב עלה קרבנו מן
 הדקדק ובר תמידי קרבנו
 אל פתח אהל מועד
 יקריב אתו קרבנו לפני
 יי: ויקרא א ג

תוספות ישנים
 (א) תיבה למ"ד חליצה
 אינה אלא"כ מכירין מ"ש
 מהל' דתני פ"ק (התקבל)
 האומר (קדושין סג.)
 קדשמי את בני ואני יודע
 למי קדשתי וכל אהד
 ואמר אני קדשתי ונתן לה
 גט ומותרת אלמלא לא בעינן
 הסיכא. וכן האשה שאמרה
 נתקדשתי ואני יודעת למי
 נתקדשתי ונתן אהד ואמר
 אני קדשתי ונתן לה גט
 ומותרת אלמלא לא בעינן
 הסיכא. והכל אמתי אין
 חולצין אלא"כ מכירין וש
 תלמד דהתם חייב שמה
 דכרו ודכרו ויכחשוהו
 האיש או האשה אלל הכה
 לנא דמכחשו ליה שיהי גט
 הוא רואה כמות מיהו ל"ע
 דקני לקנין פ"ק בתרל
 (קכג.) משא"ל עי פי מנ
 קול ומעשה פ"ק שנתמ
 על רשע המה ואמר פלוני
 בן פלוני נתקדש פלוני מת

בתי עמודי. ללשון שפי' בקונטרס עמודי וחלני לו משמע שרץ
 עמידה לחלוץ ושמה לכמהלה צבי ולא מופסלה צבי כדפרישי'
 לעיל (דף קג.) גבי צין עומד צין יושב צין מוטע:
אין לו א"א שברו. היינו דוקא כגון הכה ששאל דבר גדול במקום
 שאין לוקחין אלל דבר מוטע * וכן

היה להגזול צמחל (צ"ק קטו: ושם)
 גבי הלך להציל כרוז ודורמסקין
 לחולה דאין לו אלל שכוז אלל היכא
 שלוקחין דבר גדול התם אין יכול
 לומר לו משטה אני כך ואע"פ שלא
 הוציא כלום מאותו דבר שמועט עליו
 שכו: **רבא** אמר רב סחורה.
 והא דלמחר באלו מליאות (צ"מ דף נג.)
 (שם) אמר רבא כגון רב סחורה
 לאסבין וזהמא ליסטרון פירוש שאהיר
 עיני צלותה משנה אחת רבה גרס
 התם אלל רבא היה תלמודו מנהגה
 דמשמע הכה ובכמה דוכחין ואית
 דגרסי התם רבא וי"ל דה"ק אפילו
 לא אסבין אלל וזהמא ליסטרון בלנד
 אני חייב לקרוע עליו *:

לפיכך אין כותבין גט חליצה
 אא"כ מכירין בו.

פירש בקונטרס דחיישין שמה יטעו
 בית דין האחרון וישאוף בלא הכרת
 יבם ויסמכו על בית דין הראשון וא"ת
 ואמאי חולצין בית דין הראשון אע"פ
 שאין מכירין וניחוש דלמא מיימי
 סהדי שחלצה צ"ד ויסמכו בית דין
 האחרון עלייהו וישאוף לשוק בלא
 הכרה וי"ל לדעים אינם מעידין
 לאחלאין וישאלו להם אם הכירוים בית
 דין הראשון דכ"ל האו ודאי לא
 חיישין: **ורבא** ידיה אמר בו'
 ולא חיישין לבית דין מועין. פירוש
 שמה טעו צ"ד הראשון ועשו בלא
 הכרה כך פירש הקונטרס וקשה
 דאין פירוש בית דין טועין שה
 דחיישין לבית דין טועין דרב סחורה
 היינו בית דין אחרון ולא חיישין לבית
 דין טועין דרבא היינו בית דין הראשון
 ועוד קשה לר"י דלמחר פ' יש נחלין

(צ"ב דף קלח: ושם) אמר רב דימי
 הילכתא לא חיישין לצ"ד טועין ופריך
 מ"ש מדרבא דלמחר רבא אין חולצין
 אלא"כ מכירין דחיישי' לבית דין טועין
 בו' אלמא דרבא גרסי' חוששין
 לבית דין טועין ונראה לר"י כגירסת
 ספרים ישנים דגרסי דרבא סחורה
 לא חיישין ודברצא חיישין וה"פ לא
 חיישין לבית דין טועין שמה יטעו
 בית דין אחרון להשיאה ע"י חליצה
 שיעירו בחליצה ולא צהיכירא דכולי
 האו לא חיישין אלל יחזרו עליהם אם
 הכירו צ"ד הראשון ורבא סבר דאין
 חולצין אלא"כ מכירין שמה יטעו בית
 דין האחרון להשיאה על ידי עדים
 ויאמרו שלא עשו כ"א צהכרה והקשה
 הר"י יהודה מדתניא בתוספתא (פ"ב)
 חולצין לאשה אע"פ שאין מכירין
 אותה תיקשה לרבא משמיה דנפשיה
 ומירך לתוספתא מייירי דלוריימת
 ואמוראי דהכא איירי דרבנן (א):
 רבא

דידיה אומר * אין חולצין אלא אם כן
 מכירין * לפיכך כותבין גט חליצה אף על פי שאין מכירין * וכותבין
 גט מיאון אף על פי שאין מכירין ולא חיישין לבית דין טועין:
 מתני'

על מנה ספקן לך מאתים וזו. ואע"ג דלא יבא ליה חליצה כשירה
 כדמפורש בכתובות בהמדיר (דף עד.) דכל תנאי מבני גד ובני ראובן
 גמרינן תנאה שאפשר * להתנות על ידי שליח שעשה משה את יהושע
 שליח לתת להם את ארץ הגלעד הוי תנאה תנאה וכל תנאי דלא

תנו רבנן * חליצה מוטעת כשירה אי זו היא
 חליצה מוטעת אמר ר"ל כל שאומרים לו
 חלוץ ובכך אתה כונסה אמר ליה רבי יוחנן
 "אני שונה * בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה
 היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא
 חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד
 ואת אמרת חליצתה כשירה אלא * כל
 שאומרים לו חלוץ לה ע"מ שתתן לך מאתים
 וזו תניא נמי הכי חליצה מוטעת כשירה אי
 זו היא חליצה מוטעת כל שאומרים חלוץ
 לה על מנת שתתן לך מאתים זו ומעשה
 באשה אחת שנפלה לפני יבם שאין הגון
 לה ואמרו לו חלוץ לה על מנת שתתן לך
 מאתים זו ובא מעשה לפני רבי חייא
 והכשירה ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא
 בר אבא אמר לה יבתי עמודי אמרה ליה

(א) אימא ישיבתה זו היא עמידתה אמר לה
 ידעת ליה אמרה ליה אין ממונא הוא דחוא
 לה וקבעי למיכיליה מינה אמר לה לא ניהא
 לך אמרה ליה לא אמר ליה חלוץ לה ובכך
 אתה כונסה לבתר דחלוץ לה אמר ליה השתא
 מינך אפסלא לה חלוץ לה חליצה מעלייתא
 כי היכי דתישתי לעלמא בת חמוה דרב
 פפא נפלה לפני יבם שאין הגון לה אתא
 לקמיה דאביי אמר ליה חלוץ לה ובכך אתה
 כונסה אמר ליה רב פפא לא סבר לה מר
 להא דאמר רבי יוחנן ואלא היכי אימא ליה
 אמר ליה חלוץ לה ע"מ שתתן לך מאתים
 זו לבתר דחלוץ לה אמר לה זיל הב ליה
 לאמר ליה * המשטה אני כך עבדה ליה מי
 אר תניא (ד) הרי שהיה בורח מבית האסורין
 והיתה מעברא לפניו ואמר ליה טול דינר
 והעבירני אין לו אלא שכרו אלמא אמר ליה
 משטה אני כך הכה נמי משטה אני כך
 אמר ליה אבך היכא א"ל במתא אינך היכא
 א"ל במתא יהיב בהו עיניה ושכיב: ת"ך
 * חליצה מוטעת כשירה וגט מוטעה פסול
 חליצה מעושיית פסולה גט מעושה כשר
 היכי דמי אי דאמר רוצה אני אפי' חליצה
 נמי ואי לא אמר רוצה אני גט נמי לא הכי
 קאמר חליצה מוטעת לעולם כשר וגט
 מוטעה לעולם פסול * חליצה מעושיית וגט
 מעושה זימנין כשר וזימנין פסול הא דאמר
 רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני * דתניא
 יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול בעל
 כרחו ת"ל לרצונו הא כיצד * כופין אותו עד
 שיאמר רוצה אני * וכן אתה מוצא ב'גיטי
 נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני אמר
 רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולצין
 אע"פ שאין מכירין ממונא אע"פ שאין
 אם כן מכירין ואין כותבין גט מיאון אלא
 אם כן מכירין * דחיישין לבית דין טועין ורבא

היכא כלומר כדמוה אני שיש לך
 אב ואם סומיך לך לספק כרביך
 לפיכך קא ממדון שנעמתי: ושכנו.
 אבוא ואימיה: גט מוטעה פסול.
 אם אינה מקיימת תנאה דליפטר
 לגט ע"י שליח שהאומר לנשים כתבו
 ותנו גט לאשתי הרי אלו יכתבו וינתנו *
 הילכך דמי לתנאי בני גד ומהני ציה
 תנאה: וכן גיטי נשים. כופין אותו
 עד שיאמר רוצה אני וימנע אע"פ
 שאין מכירין. יבם ויבמה שצלו
 לפניו לחלוץ ואין אנו מכירין צו שהוא
 יבמה נזקקין להן צ"ד וחולצין:
 וממאנין. צ"ד נזקקין למיאון אע"פ
 שאין מכירין: לפיכך. הואיל ונזקקין
 להם אע"פ שאין מכירין אותם: אין
 כותבין גט חליצה. עדים חלוצים
 בחליצה ובמלאין אין כותבין ונותנין
 לה להיות צידה לזכות אלא"כ מכירין
 שהן יבם ויבמה. והשתא דאין כותבין
 אלא"כ מכירין אי נמי לאו יבמה הוא
 לא נפיק חורבנה מיינה דכל כמה
 דלית לה גט חליצה לא נכדי לה:
 חיישין לצ"ד טועין. אם כתבו לה
 עדים ראינו שחלצה בפנינו מפלוני
 ואפילו לא כתבו צו ואשתמודענהו
 חיישין שמה תראה גט זה לצ"ד אחר
 הכתוב בגט זה יבמה הוא אם לאו
 וישאוף אותה והיו טועין בחלכה
 שאין יודעין שחולצין וממאנין ואע"פ
 שאין מכירין: לפיכך. הואיל ואין
 חולצין אלא"כ מכירין: נזקקין גט
 חליצה. עדים שליח שחלצין יכולין
 לכתוב לה ואע"פ שאין מכירין ולא
 חיישין שמה טעו צ"ד בחלכה זו
 לומר חולצין אף על פי שאין מכירין
 וחללו לה ממי שאינו יבמה:
 מתני'

על מנה ספקן לך מאתים וזו. ואע"ג דלא יבא ליה חליצה כשירה
 כדמפורש בכתובות בהמדיר (דף עד.) דכל תנאי מבני גד ובני ראובן
 גמרינן תנאה שאפשר * להתנות על ידי שליח שעשה משה את יהושע
 שליח לתת להם את ארץ הגלעד הוי תנאה תנאה וכל תנאי דלא
 אפשר לעשות על ידי שליח כגון
 חליצה אין תנאי מועיל צה וזהו טעמו
 של דבר: צבי עמודי. עמודי
 והמייבני לו: ישיבסה. מהתבטס
 לו: זו היא עמידה. זו היא תקנתה:
 ידעה ליה. מכרת היא צו שום דבר
 גנאי: אמרה ליה אין ממונא הוא
 לה. דבר זה היא יודעת צו שאין
 צה לייבמה אלל כדי לאכול ולכלות
 ממונה ולגרשה: לישנא אחרינא צבי
 עמודי. עמודי על רגליך דכתיב
 (דברים יט) ועמדו שני האנשים
 בעמידה * ישיבסה זו היא עמידה.
 קיטעת היא או חולה. אמר לה ידע
 לה מכיר הוא צה שרואה לייבמה
 אמרה ליה אין וממונא הוא צה *:
 נהא דר' יוחנן. דלמחר לעיל עד
 שיכתובו שניהם: הכ ליה. דהא
 קבילת עלה ואע"ג דחליצה צהכי לא
 מופסלה מיהא אחרינא לקוימת תנאה
 מדינא כשאר שכירות דעלמא: אמר
 ליה. כיון דחליצה כשירה היא משום
 דינא נמי לית ליה דכיון דעליה רמיא
 למיעבד ולא צבי משטה אני כך עבדה
 ליה: מעברא. מעבר ים כספיה:
 אמר ליה אביי. לרב פפא: אבך
 היכא. כלומר כדמוה אני שיש לך
 אב ואם סומיך לך לספק כרביך
 לפיכך קא ממדון שנעמתי: ושכנו.
 אבוא ואימיה: גט מוטעה פסול.
 אם אינה מקיימת תנאה דליפטר
 לגט ע"י שליח שהאומר לנשים כתבו
 ותנו גט לאשתי הרי אלו יכתבו וינתנו *
 הילכך דמי לתנאי בני גד ומהני ציה
 תנאה: וכן גיטי נשים. כופין אותו
 עד שיאמר רוצה אני וימנע אע"פ
 שאין מכירין. יבם ויבמה שצלו
 לפניו לחלוץ ואין אנו מכירין צו שהוא
 יבמה נזקקין להן צ"ד וחולצין:
 וממאנין. צ"ד נזקקין למיאון אע"פ
 שאין מכירין: לפיכך. הואיל ונזקקין
 להם אע"פ שאין מכירין אותם: אין
 כותבין גט חליצה. עדים חלוצים
 בחליצה ובמלאין אין כותבין ונותנין
 לה להיות צידה לזכות אלא"כ מכירין
 שהן יבם ויבמה. והשתא דאין כותבין
 אלא"כ מכירין אי נמי לאו יבמה הוא
 לא נפיק חורבנה מיינה דכל כמה
 דלית לה גט חליצה לא נכדי לה:
 חיישין לצ"ד טועין. אם כתבו לה
 עדים ראינו שחלצה בפנינו מפלוני
 ואפילו לא כתבו צו ואשתמודענהו
 חיישין שמה תראה גט זה לצ"ד אחר
 הכתוב בגט זה יבמה הוא אם לאו
 וישאוף אותה והיו טועין בחלכה
 שאין יודעין שחולצין וממאנין ואע"פ
 שאין מכירין: לפיכך. הואיל ואין
 חולצין אלא"כ מכירין: נזקקין גט
 חליצה. עדים שליח שחלצין יכולין
 לכתוב לה ואע"פ שאין מכירין ולא
 חיישין שמה טעו צ"ד בחלכה זו
 לומר חולצין אף על פי שאין מכירין
 וחללו לה ממי שאינו יבמה:
 מתני'

(א) כתובות עד. (מוספתא
 פ"ב.) (ג) [נעיל קכ.].
 א ס"א חמה. (ד) ב"ק קטו.
 (ה) [נשאלות פ' י חלצה
 ס"א קד חלצה אמר רבא
 חליצה מוטעת וכו']. (ו) ר"ה
 וקדושין ג. צ"ב מנח. ריכין
 כה. (ז) [ערכין כה]. קדושין
 ג. ע"ש צ"ב מנח.
 (ח) [כתובות כה]. ושי"ט.
 ט) צ"ב קלח: (י) י"ל
 לעשות. (יא) [ע"י מוספות
 לעיל קג. ד"ה צין עומד].
 (יב) [נ"כ לישנא אחרינא].
 (יג) [נתיקין סה:]. (יד) [נ"כ
 מוס' סנהדרין מט: ד"ה
 אמר רבא וכו' ע"י יט.
 ד"ה אמר].

גליון הש"ס

תום' ד"ה אין לו רוב' וכן
 החייא דהגזול בריא וכו'.
 ע' משנה לחס רב סימן
 רכז ובספר כמות אור על
 המורה להגאון בעל פנים
 מלחיות בצרחה מולדות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרה ליה אהמ'.
 צ"ב ס"א אמה וריא
 גירסת רש"י וריא
 הלשונות: (ב) שם אמר ליה
 רב פפא משטה אני כך:

תום' חד מקבואי

חליצה מוטעת איה היא
 חליצה מוטעת כל שאיל
 חלוץ לה ע"מ שתתן
 לך מאתים וזו חליצה
 ואי בעיא מינה שתייה
 לו המאתים אמר' ליה
 מישה אני כך ולא
 היבה ליה מירי ואם איל
 חלוץ ובכך אתה כונס
 פסולה ופוסלת מן האחים
 ועמיה ורמילתא דחליצה
 מוטעת כשירה חיה בה
 הרי טעמי בפי המירי עד
 טעמא הוא מכיון דחלוץ
 סתמא אחוילי אחליה
 לתנאה והוא טעמא א
 בשעת חליצה אדכר לה
 נהוא חליצה פסולה וחד
 טעמא אהוילי דא"א לקיים
 המעשה ע"י שליח ולא
 הוי דומיא דבני גד וביני
 ראובן ואין צורך לקיים
 התנאי ואפי' אדכריה
 בשעת מעשה ובהך
 המעשה חליצה כשירה.
 והכי מסקנא דאשמתא.
 הכי גרסי בספרים שלנו.
 אמר רבא אמר רב סחורה
 אמר רב הונא חולצין
 אע"פ שאין מכירין
 וממאנין אע"פ שאין
 מכירין לפיכך אין כותבין
 גט חליצה וגט מיאון
 אלא"כ מכירין אין חוששין
 לב"ד טועין ורבא ידיה
 אמר אין חולצין אלא"כ
 מכירין ואין ממאנין אלא"כ

מוסף רש"י

בין שנתכוון הוא.
 לחלצה (כתובות עד.)
 חלוץ לה ע"מ שתתן
 כ"ו. ואע"ג דלא יתנה
 סכריה (שם). יקריב אותו.
 אל פתח אהל מועד יקריב
 אותו, קרא ימירא הוא
 דהא מביב בנשיה יקריבו
 (ר"ה א) ובניין קדושין ג.)
 ומ"ל למכתב יקריבו אל
 פתח אהל מועד לנלוטו
 מלמד שכופין אותו. לקיים דברי גדו (קדושין ג.) להקריב מה שגדל (ב"ב מח.). וכן אתה מוצא בגיטי נשים. כפיך דמן
 (כתובות עו.) ואלו כסופין אותו להוציא מוכה שמן ובעל פולפוס דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני דנתן מדעמו משמע
 (רשב"ם ב"ב מח.).